aut ons zulk een stelsel, dat aan onze menschelijke ziel geen ander voortbestaan toekent, dan ook toegekend wordt aan een spreeuw of slang? Bovendien had reeds Epicurus, die met soortgelijk stelsel naam maakte, er op gewezen, hoe uit dit anders-zijn van de monaden onzer ziel, niet anders volgt, dan dat de atoom van onze ziel voor het zijn of niet zijn geheel onverschillig is, of gelijk hij het uitdrukte: „Zoolang we zijn is de dood er niet, en zoo de dood er is, zijn wij niet meer." Veilig mag dan ook gezegd, dat het bewijs voor de onsterfelijkheid, dat uitsluitend afgeleid werd uit ons anders-zijn dan de dingen in de natuur, of gelijk men het noemt, uit onze Heterogeneïteit, zelfs in het atomistisch stelsel onbewijsbaar is, en uiteraard elke klemmende kracht mist voor wie zich in deze atomistische wereldbeschouwing niet vinden kan. Het is niets dan een spinwebbe, dat schittert zoolang het door den glans van het stelsel beschenen wordt, maar weg wordt gevaagd zoodra de stormwind den glans van het stelsel verdooft.

DR. A. K.

„God en de Mammon".

> Geen huisknecht kan twee heeren dienen; want òf hij zal den éénen haten, en den anderen liefhebben; òf hij zal den éénen aanhangen, en den anderen verachten. Gij kunt God niet dienen en den Mammon.
> Luc. 16 : 13.

Niet alle geld is Mammon.

Mammon wordt 't geld dan eerst, zoo zijn *bijna-almacht* voor ons besef hooger dan de oneindige almacht van onzen God komt te staan. Denk u een schatrijk man die krank ligt tot stervens toe. Nu hoort hij, dat er over zee een arts is, die kranken als hij genas. Dien man te laten overkomen, kost enorm. Doch dat hindert niet. Hij kan het betalen. En nu is het de vraag: Rust nu de hoop op beterschap bij den rijkaard op zijn God, tot wien hij bidt, of bidt hij ook wel, maar toch zoo dat zijn eigenlijke hoop niet op zijn God, maar op dien dokter uit Amerika rust? Rust zijn hart in den man uit het verre land, òf in zijn God die dien man bekwaamde en hem zelf 't geld schonk om dien man te kunnen ontbieden? Zoo 't eerste, dan knielt hij voor Mammon, zoo 't laatste, dan knielt hij voor zijn God.

Alles komt hier aan op die *bijna*-almacht van het geld.

Onderschat die aan almacht grenzende macht van het geld niet. Geld is een ruilmiddel, een koopmiddel, een middel om invloed te krijgen, een middel om anderer wil voor uw wil te doen buigen, een middel om uw zin door te zetten, om over alles te beschikken, om te doen wat u lust en gevalt. Voor geld ruilt ge alles in. Wie maar over geld zonder eind beschikt, vindt, waar hij ook komt, alles gereed en kan schier overal en op elk gebied als heer en meester optreden. Al het stoffelijke kan hij door geld zich toeëigenen. Schier aller menschen dienst kan hij door geld opvorderen, zoo de som die hij betaalt, maar hoog genoeg loopt. En nu eenmaal in zijn omgeving onder menschen zonde op allerlei manier rondwaart, stelt geld hem evenzoo in staat, om zijn boozen lust bot te vieren, anderen tot zonde te verleiden, en met zijn geld het heilige in het aangezicht te slaan. Natuurlijk, er is een grens. God kan in zijn almacht ten leste ook den millioenair, ja, den milliardair, doen bukken, tot hij hulpeloos nederligt. Maar in het gewone leven genomen, en zoolang de levenskracht niet gekrenkt noch gebroken is, kan in het algemeen gezegd, dat door geld alles te verkrijgen is en dat de macht van 't geld elken tegenstand breekt.

Het is geen *almacht* die in 't geld zit, maar onder gewone omstandigheden toch een *bijna*-almacht, en het is hierop dat satan aast, om u door het geld geestelijk om koud te helpen. Ook alle geld-zonde gaat van satan uit. Ziet hij, dat ge op macht en op genot belust zijt, dan doet hij u 't goud zoolang voor uw zielsoog glinsteren, tot de *bijna* almacht van 't geld vat op u krijgt. Zóó dat de idee: Met geld kan ik in alles mijn zin, in alles mijn wil doorzetten en alles genieten, — uw hart geen rust meer laat. En dan denkt ge, dat het geld u zal dienen, maar de uitkomst is altoos omgekeerd. De macht, waarop satan u belust maakt, zit niet in u, maar in uw geld. Viel uw geld weg, dan was uw macht weg. Dit nu maakt, dat niet uw geld u, maar gij uw geld moet dienen. En is dan tenslotte het oogenblik gekomen, dat gij u *buigen* gaat voor uw geld, dan is het uit met u, dan smelt het vertrouwen op uw God uit uw ziel weg, en dan is uw geld *de Mammon* geworden, d.w.z. de afgod waarvoor ge knielt

En of ge dien dan noemt Plutus, of een Brandkast, of Mammon, of het „lieve gelletje", het is al om 't even, Mammon neemt dan ook in uw hart de plaats in, die uw God alleen in uw hart bezitten mag. De macht van uw God is dan ook voor u getaand en ondergegaan, en de macht van Mammon is 't waar uw innerlijk vertrouwen in rust.

Voor tweeërlei vraag staat ge dus. De eerste is, hoe aan 't geld te komen, en de tweede, wat met uw geld te doen.

Zoolang in uw besef God nog boven Mammon staat, deinst ge terug voor elk middel om geld te krijgen, dat uw God vervloekt. Maar kentert dit, en komt in uw hart Mammon boven God te staan, dan stapt ge ten leste over alles heen; dan is eerlijk of oneerlijk voor u geen vraag meer; dan komt 't alleen op slimheid en sluwheid om u te verrijken, aan; dan is elk middel u goed genoeg, zoo 't u maar weer rijker maakt; ja, dan deert het u niet of ge slachtoffers maakt. Dit begint dan in 't kleine en gaat straks voort tot het groote. Altijd maar naar u toe trekken. Meer krijgen, bij wat ge reeds hadt. Opleggen. Zedelijke keur is er dan niet meer. Als 't maar lukt, acht ge u gerechtvaardigd. Ge wordt dan tusschen tweeërlei wil geslingerd. Tusschen den wil van uw God, die stipte trouw en eerlijkheid eischt, en den wil van Mammon, wiens geldzucht nooit verzadigd wordt. Eerst hinkt ge nog op twee gedachten. Nu eens laat ge u door den wil van uw God besturen, en dan weer geeft ge aan satans wil gehoor. Maar al spoedig komt de overhelling naar Mammon. Die overhelling wordt al sterker. En het eind is, dat de wil van uw God geheel in 't vergeetboek raakt, Mammon u de wet stelt, en ge al wat Mammon u instookt, doet.

En dan is de zaak beslist. Dan is Mammon u tot uw god geworden, die in uw hart en leven de plaats inneemt die alleen uw God innemen moet. De wereld noemt dit dan wel een *afgod*, maar voor u is die afgod uw werkelijke *god*, en dien god dient ge dan met een trouw en een volharding, die uw vroeger als kind uw God dienen beschaamt.

Dan slaapt ge op uw kapitaal, op uw bezit, op uw inkomen, en niet als satan aan uw geloof tornt, maar als een dief of ongeval uw kapitaal verslond, zoudt ge de ellendigste aller menschen zijn.

Het verweer hiertegen nu ligt juist in de tweede vraag, waarop we doelden; in de vraag namelijk, *wat ge met uw geld doet*.

De potter doet er niets mee. Hem is 't enkel om het bezit van het geld te doen. Hoe meer geld, hoe meer macht; niet om die macht te gebruiken, doch alleen om te weten en te kunnen zeggen: Zooveel heb ik, en en ook wel om er voor bekend te staan. Uit den potter kan de vrek komen. Het hoeft niet, maar 't gebeurt, zoo „de lust in de macht", omslaat in lust voor het goud zelf. Maar in verreweg de meeste gevallen blijft de vrek in de geboorte steken, en is men er op uit, om door zijn geld te schitteren in weelde, door zijn geld hoog in de wereld mee te leven, door zijn geld steeds genot zonder grens te genieten. En dan liefst door wat contributie en inschrijving nog als philantaroop bekend te staan.

Want weet wel, ook door uw liefdegaven, ook al doet ge mild, zijt ge nog van Mammon niet af. Of een parvenu met een diamant aan elken vinger loopt, of wel dat gij gaarne vooraanstaat in liefdadigheidswerken, 't scheelt wel iets, maar toch o, zoo weinig. Niet voor wie er van trekt, maar *voor u*. Of ge u siert met edel gesteente of siert met wat de wereld als „edele daad" looft, voor u blijft 't al egoisme, zoolang het doel om te pronken bij u voorzit.

En dit nu hangt aan de diep insnijdende vraag, die niet de wereld, maar die de Heilige Schrift stelt: Voelt ge u eigenaar of rentenier? Is uw geld primordiaal *van* u, dan is 't ook *voor* u, en zijt ge geen rekenschap schuldig van 't gebruik, en blijft ge koorknaap van Mammon.

Dringt daarentegen de geheel andere gedachte in uw ziel, dat 't al gekregen, u geschonken, u toevertrouwd goed is, waarvan ge den eenigen Eigenaar rekenschap hebt te geven, dan slaat op eens het blaadje voor u om. Niet, versta dit wel, omdat ge 't zegt, en in gesprekken God als eenig Eigenaar eert. Dat kan 't begin zijn van 't goede, maar is nog het goede zelf niet. Daartoe komt het eerst, als ge in uw hart al uw goed kwijt zijt, zelf niets meer bezit, en geheel beheerscht wordt door de overtuiging, door de vaste overtuiging, dat *rentmeester* te zijn hier op aarde uw ambt is, en daarom een heerlijk ambt, omdat het u maakt tot rentmeester van uw God.

Dit alles maakt vrij. Vrij van satan, vrij van Mammon, vrij van uw geld. De betooverende kracht, waarmee uw geld u eerst vast hield, is dan gebroken. Vrij, en zonder vreeze, gebruikt ge dan uw geld om zelf te leven en de edele genietingen van het leven te smaken. En voorts zijt ge verzorger van alles wat in het huis uws Gods om verzorging roept. Niet door maar gedachteloos te geven, maar door zóó 't te besteden, dat Gods naam geheiligd worde, dat zijn koninkrijk er door komen mag, en dat in 't eind niet aan u, maar aan uw God, wiens rentmeester ge zijt, de tol der dankbaarheid wordt betaald.

DR. A. K.

Amsterdam, 30 Juni 1911.

Onze „Universiteitsdag" — want zoo heeft ons volk terecht de jaarlijksche vergadering van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs gedoopt — zal ditmaal te Zwolle worden gehouden.

Al is de vraag wel eens gedaan, of het niet wenschelijk zou wezen voor deze saamkomsten een plaats te kiezen meer in het centrum van ons land gelegen, waar de vrienden onzer Hoogeschool uit alle deelen des lands gemakkelijker saam konden komen, toch hebben Directeuren met de goede gewoonte niet willen breken, om telkens van vergaderplaats te wisselen en daarbij beurtelings elk der provinciën aan de orde te laten komen. Onze Hoogeschool heeft de sympathie en liefde noodig van al de Gereformeerden uit heel ons land. En nu is er zeker practisch geen beter middel om den reeds bestaanden band te versterken en tegelijk nieuwe vrienden te winnen, dan dat de mannen, die aan onze Hoogeschool verbonden zijn, in elke provincie optreden, om daar het pleit te voeren voor hare beginselen en aldus de liefde voor haar streven op te wekken. Daarom was het wel noodig, dat Zwolle, waar de laatste jaarvergadering in 1898 gehouden werd, weer aan de beurt kwam. En bovendien is Zwolle ook met het oog op de vrienden der Vrije Universiteit in de noordelijke provinciën zeker een geschikte plaats van samenkomst.

Het programma voor deze samenkomst, door directeuren vastgesteld, luidt aldus.

Op Woensdag 5 Juli des avonds te 7½ ure zal een bidstond gehouden worden in de Plantagekerk door Dr. A. Kuyper Jr., predikant van Rotterdam, na afloop waarvan aan leden en begunstigers gelegenheid zal worden geboden in gezellig samenzijn elkaar te ontmoeten in de Buiten-Société.

De jaarvergadering zelve zal plaats vinden Donderdag 6 Juli des morgens te 10 ure eveneens in de Buiten-Société. De leiding dezer vergadering is opgedragen aan den Curator Mr. S. de Vries. Een zeer gelukkige keuze, want ieder die onzen Amsterdamschen Wethouder van Onderwijs kent, weet, hoe uitnemend geschikt hij is, om een vergadering te leiden. Een afzonderlijk onderwerp van behandeling is ditmaal door Directeuren niet aan de orde gesteld. Daardoor zal er te meer gelegenheid zijn, om naar aanleiding van het jaarverslag broederlijk van gedachten te wisselen en de belangen der Vrije Universiteit saam te bespreken.

In de openbare meeting, die des namiddags te 2 ure in hetzelfde gebouw zal gehouden worden, en waar gelegenheid tot debat zal worden gegeven, zal Prof. Dr. J. Woltjer spreken over de *Natuurkundige Faculteit aan de Vrije Universiteit*. Reeds de keuze van dit onderwerp toont, dat directeuren met kracht aan den verderen uitbouw der Vrije Universiteit denken. Nauwelijks is nog de grondslag gelegd voor de stichting der Medische Faculteit, of ze vragen reeds de aandacht voor de Natuurkundige Faculteit. Metterdaad hangen deze beide faculteiten dan ook zoo nauw met elkander saam, dat de stichting van de eene faculteit zonder de andere nauwelijks denkbaar is. Al verplicht de Wet op het Hooger Onderwijs de Vrije Universiteit eerst na afloop van tweemaal 25 jaar om het aantal harer faculteiten volledig te hebben en al mag de behoefte aan een Medische Faculteit zich uit practisch oogpunt het meest doen gevoelen, toch vergete men tweeërlei niet. Vooreerst, dat de groote strijd der beginselen veel meer nog de natuurkundige wetenschap dan de medische raakt en het daarom zoo broodnoodig is, dat de Vrije Universiteit ook op dit gebied kunne optreden om het pleit voor onze Christelijke wereldbeschouwing op te nemen. En ten tweede, dat de Medische Faculteit, gesteld zelfs dat ze het door de wet voorgeschreven aantal hoogleeraren bezat, toch niet één doctor zou kunnen afleveren, zonder dat eerst een Natuurkundige Faculteit wordt gesticht. Om tot de medische colleges te worden toegelaten, moet men toch eerst examen in de natuurkunde hebben gedaan. Zonder een Natuurkundige Faculteit te bezitten, zou de Vrije Universiteit derhalve geen enkel student tot doctor in de medicijnen kunnen promoveeren. Want de Wet op het Hooger Onderwijs staat niet toe, dat een student dit examen in de natuurkunde aan een Rijks Universiteit aflegt, om daarna aan onze Hoogeschool zijne studiën voort te zetten. En zelfs al ware dit door een wijziging in de Wet te veranderen, dan nog zou het zeker niet wenschelijk zijn, onze toekomstige doctoren eerst bloot te stellen aan de gevaren, die het volgen van het onderwijs in de Natuurkunde door ongeloovige hoogleeraren biedt.

Het is daarom met het oog op de toekomst onzer Hoogeschool wel noodig, dat de vraag met ernst aan de orde wordt gesteld: hoe komen we aan een natuurkundige faculteit? Juist bij deze faculteit, evenals bij de medische, staat onze Hoogeschool echter voor het uiterst moeilijke vraagstuk, dat het niet voldoende is daarvoor hoogleeraren te benoemen, maar dat er ook noodig zijn laboratoria, instrumenten enz., die schatten geld zullen kosten. De voorlichting van een man als Prof. Dr. J. Woltjer, die door zijn universeele kennis ook op dit gebied zoo uitnemend in staat is om advies te geven, zal daarom met belangstelling worden tegemoet gezien en zeker niet weinig er toe bijdragen, om licht over dit vraagstuk te verspreiden.

Zij er daarom ook op deze jaarvergadering een trouwe opkomst van allen, die onze Hoogeschool liefhebben. Worde er veel voor haar gebeden, en neme ook de offervaardigheid voor haar toe. Ze heeft zulk een heerlijke en hooge roeping van God den Heere ontvangen, maar zal ze die roeping kunnen vervullen, dan moet ze gedragen worden door de liefde en het gebed van ons Gereformeerde volk. Ga daartoe van dezen Universiteitsdag weer een bezielende kracht uit, doordat ons volk het voelt, dat onze Hoogeschool de roeping, die God op haar gelegd heeft, in de kracht des Heeren vervullen wil.

Het jaarverslag van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs, dat dezer dagen aan de leden en begunstigers werd toegezonden, geeft zeker in menig opzicht stof tot dank.

Al was het afgeloopen jaar, gelijk Directeuren opmerken, een „stil jaar", het was toch een jaar van grooten zegen, omdat èn de Vereeniging èn de School, die van haar uitgaat, ongestoord konden voortwerken aan haar arbeid, en niet een der Directeuren, Curatoren of Hoogleeraren door den dood ons ontnomen of door krankheid verhinderd werd zijn taak te vervullen.

Met blijdschap zal voorts vernomen worden, dat Directeuren met ernst op een zoo spoedig mogelijke uitbreiding der Medische faculteit bedacht zijn en ook wenschen over te gaan tot stichting eener Natuurkundige faculteit. Moge daarbij versterking der andere Faculteiten intusschen niet uit het oog verloren worden. De Theologische faculteit, die door het sterven van Prof. Biesterveld en door het emeritaat van Prof. Rutgers, zulke ernstige verliezen leed, behoeft wel in de eerste plaats dringend aanvulling. Maar ook de Juridische faculteit moet worden uitgebreid, opdat ze het doctoraat in de Staatswetenschap kunne verleenen. En de Literarische faculteit vraagt evenzeer om vermeerdering van het aantal harer hoogleeraren, al was 't alleen maar, opdat de geschiedenis van ons vaderland aan onze Hoogeschool onderwezen worde.

Zal zulk een uitbreiding van de Universiteit mogelijk wezen, dan dient echter in de eerste plaats gezorgd te worden voor versterking van hare financiën. Het budget sluit ook dit jaar met een tekort van *f* 3791.46; en dat dit tekort niet veel hooger is, ligt alleen daaraan, dat de bestaande vacature in de Theologische faculteit nog niet is vervuld. Anders zou het nadeelig saldo meer dan *f* 8000 hebben bedragen.

In hoofdzaak is dit tekort daaraan te wijten, dat de contributiën de laatste jaren regelmatig achteruit zijn gegaan. Er heeft met het vijf-en-twintig-jarig jubileum aan de Vrije Universiteit een krachtige actie plaats gevonden, waardoor het aantal contributiën van *f* 23568,39 in 1904 tot *f* 27073,57 in 1907 steeg; maar na dien tijd verflauwde blijkbaar de ijver en daalde het cijfer regelmatig. In 1908 bedroeg het *f* 26652,89; in 1909 *f* 25487,99; in 1910 *f* 25364,56½; zoodat de inkomsten in drie jaar tijds met ongeveer *f* 1700 zijn achteruitgegaan. Nu staat daar ongetwijfeld tegenover, dat de contributies voor de medische faculteit, die afzonderlijk beheerd worden, thans een bedrag aanwijzen van *f* 3557.35 zoodat de totaalsom der contributien komt op *f* 28922,11, maar wanneer de medische faculteit wordt uitgebreid door benoeming van nieuwe hoogleeraren, zal ook op deze post een belangrijk tekort ontstaan, waarvoor de Generale kas der Vereeniging zal moeten worden aangesproken.

Gelukkig valt, wat de collecten der Gereformeerde Kerken betreft, een voortdurende stijging te constateeren. In 1905 bedroegen de collecten fl. 13 741.96; in 1910 fl. 14 608.16; dus een vermeerdering in vijf jaar van ongeveer fl. 1000. Maar hoe dankbaar dit feit ook stemmen moge, men vergete niet, dat deze toename in hoofdzaak daaraan te danken is, dat de kleinere kerken trouwer collecteeren. In de grootere kerken daarentegen nemen de collecten regelmatig af. Amsterdam gaf in 1907 fl 521; in 1908 fl 698; in 1910 fl 462; Overtoom, dat in 1907 fl. 152 collecteerde, gaf in 1910 fl. 103. Utrecht daalde van fl. 481,84 in 1907 op fl 279,69 in 1910. Arnhem van fl 82.79 in 1908 op fl 26,91 in 1910. Leiden van fl. 121.47½ in 1907 op fl. 56.60 in 1910. Nu kan dit verschil ten deele daaraan liggen, dat de collecten niet overal op tijd zijn afgedragen, maar waar het verschijnsel zich bij schier alle grootere Kerken voordoet, wijst dit toch op een achteruitgang, die te betreuren is.

Omtrent hetgeen Ds. C. L. D. van Coevorden Adriani in zijn testament tot steun van de Vrije Universiteit beschikt heeft, brengt het verslag geen nadere mededeelingen, omdat naar den wensch van den overledene niet anders dan met stillen dank hiervan gewaagd mag worden. Het zou ook ons daarom niet voegen, hieromtrent in het publiek nadere mededeelingen te doen. Maar al zou het bedrag, dat uit deze stichting de Vrije Universiteit jaarlijks ten goede komt, metterdaad een belangrijke aanwinst blijken, dan mag toch nooit vergeten, dat de stichting van een natuurkundige faculteit alleen reeds zoo hooge kosten met zich zou meebrengen, dat deze nieuwe bron van inkomsten reeds daarvoor *niet* voldoende zou wezen. Voor de noodzakelijke uitbreiding van de Universiteit moge deze testamentaire beschikking een welkome bijdrage bieden, maar vermeerdering van de contributiën blijft daarom niet minder noodzakelijk. En niemand zegge, dat dit niet kan of dat het uiterste reeds bereikt is. Voor de Zending brengen onze Gereformeerde Kerken jaarlijks meer dan een ton bijeen, die in hoofdzaak door de collecten verkregen wordt. Waarom zou dan eenzelfde bedrag ook niet kunnen opgebracht worden voor onze Gereformeerde Universiteit?

Wat de stichting van een nieuw gebouw betreft, waarvan de noodzakelijkheid vooral door Prof. Woltjer op de jaarvergadering te Arnhem met kracht bepleit is, deelen Directeuren mede, dat van de *f* 50.000 noodig om den bouw te beginnen, thans *f* 29.465.29½ aanwezig is. Iets meer dus dan de helft, maar zeker niet genoeg.

Ten slotte zij uit het verslag nog medegedeeld, wat Directeuren opmerken over het toelaten tot de Vrije Universiteit van studenten, die onze beginselen niet zijn toegedaan. Ze schrijven dienaangaande:

> De deuren van de collegezalen in onze universiteit staan voor allen open, vanwaar zij ook komen en wat zij ook zijn; ook al zijn zij niet met ons van gelijk inzicht en gaan zij uit van andere beginselen dan wij.
>
> Of zij straks de graden zullen kunnen verwerven, welke onze hoogeschool verleent, is een andere kwestie, welke deze hier aangeroerde zelfs niet raakt.
>
> Natuurlijk is het onze wensch, dat allen er zullen komen om de beginselen lief te hebben, van welke wij uitgaan; en dienovereenkomstig eenen werkkring zullen zoeken en vinden, welke met die beginselen in overeenstemming is.
>
> Maar wij eischen dat niet te voren; en dus kan het verschijnsel zich voordoen — van den aanvang af is met die mogelijkheid gerekend — dat wie aan onze universiteit de colleges volgde, straks heengaat om leeraar te zijn aan eene school, welke niet op den grondslag staat, waarop wij staan; of om voorganger te zijn en te arbeiden in een kring, welks grondslagen geheel verschillen van die der Gereformeerde kerken.
>
> Dat zal ons dan leed kunnen doen, doch geene aanleiding zijn om de tot dusver gevolgde gedragslijn te wijzigen.
>
> Aan allen, die zich aanmelden en voorts aan den regel der universiteit zich conformeeren, gelegenheid te geven de lessen der hoogleeraren te volgen, behoort tot het doel, dat van meet af ons voor oogen stond.
>
> Hoe meer ook in dat opzicht onze school aan dit doel mag beantwoorden, in de hoop dat ook daardoor nog die afwijken, zich bij ons voegen, hoe liever ons dat zijn zal.

We zijn dankbaar, dat Directeuren ook op dit punt toonen, zoo beslist en kloek het standpunt van de Vrije Universiteit te willen handhaven.

De welsprekende pleitrede, die Prof. Du Toit in zijn inaugureele oratie hield voor de wederinvoering der profetie in onze Gereformeerde Kerken, zal niet nalaten indruk te maken en doet de vraag opkomen, in hoeverre het metterdaad wenschelijk zou weren, dit instituut, dat in de 16e eeuw in ons kerkelijk leven een niet onbelangrijke rol heeft gespeeld, weder te herstellen? Is metterdaad, gelijk Prof. Du Toit meent, in deze profetie een kostbaar kleinood aan onze Kerken geschonken geweest, dat zij zich ten onrechte lieten ontglippen, of heeft de historie een rechtvaardig oordeel geveld, toen ze deze profetie na korten bloei overal liet uitsterven, en zou het zelfs niet zonder gevaar wezen haar weder in het leven te willen terug roepen?

Ten principale wordt deze quaestie natuurlijk voor ons beheerscht door de vraag, of wat de Heilige Schrift aangaande de Nieuwe Testamentische profetie ons leert, metterdaad bedoeld is als een blijvende instelling voor de Kerk aller eeuwen; zoo ja, dan is het pleit beslecht, en hebben we in stipte gehoorzaamheid aan Gods Woord ons te haasten deze profetie in al onze Kerken weder in te voeren; zoo neen, dan zou het juist tegen Gods ordinantie ingaan, te willen perpetueeren wat door God slechts geschonken was voor een bepaalden tijd.

Of om het nog scherper uit te drukken, we zijn het met Prof. Du Toit geheel eens, dat de grondgedachte van het Gereformeerde Kerkrecht daarin schuilt, dat het de Kerk institueeren wil niet naar menschelijk goedvinden, maar naar het model, dat God zelf ons daarvoor schonk in Zijn Woord. Juist omdat de Kerk niet een menschelijke maar een Goddelijke stichting is, zijn we voor de inrichting der Kerk, voor hare ambten, sacramenten, samenkomsten, functies enz., gebonden aan de regelen, die Christus hiervoor ons gegeven heeft. De Nieuw-Testamentische Kerk, door de Apostelen geïnstitueerd, is daarom voor ons het model, waarnaar de Kerk zich altoos heeft te richten, om aan haar roeping getrouw te kunnen zijn. Indien ook maar één element, dat naar Goddelijk bestel tot het instituut der Kerk behoort, ontbreekt, dan beantwoordt de Kerk niet aan den door God gegeven norm en kan ze ook haar taak niet volkomen vervullen. Het is ongetwijfeld dit motief geweest, dat Zwingli, à Lasco, John Knox c. a. bewogen heeft om de profetie weer in de Kerk in te voeren, omdat in de Apostolische Kerk deze profetie gevonden werd en zelfs zoo sterk op den voorgrond treedt, dat de Apostel Paulus een geheel hoofdstuk in den brief aan de Corinthiers aan haar wijdt. En op dienzelfden grond meent ook Prof. Du Toit, dat het herstel der profetie in de Kerk onzer dagen met beslistheid moet worden aangeraden.

Toch zal ieder, die iets dieper nadenkt, wel gevoelen, dat men met een beroep op wat in de Apostolische Kerk *bestond*, hier niet volstaan kan. In de Apostolische Kerk dient scherp te worden onderscheiden tusschen hetgeen exceptioneel was, alleen voor de stichting der Kerk bedoeld was, daarom een tijdelijk karakter had, en datgene wat tot de grondstructuur van de Kerk behoorde, onmisbaar is voor haar levensfunctiën en daarom een blijvende beteekenis heeft. Het is de groote fout van de zich noemende Apostolische gemeente, dat ze dit onderscheid uit het oog verloor en daarom in een letterlijke kopie van de Apostolische Kerk haar kracht zocht. De ambten van Apostel, Evangelist enz., die in de eerste Christelijke Kerk werden gevonden, zijn evenmin als de bijzondere geestesgaven of charismata, waardoor de oudste Kerk schitterde, zooals de gave van gezondmaking, van het spreken in vreemde talen, van het doen van wonderen enz., door God als blijvend bezit voor de Kerk bedoeld. Deze buitengewone ambten zijn, nadat ze Gods raad hadden vervuld, vanzelf weggevallen; en ook de buitengewone geestesgaven, na den Pinksterdag in de gemeente uitgestort, hebben vanzelf opgehouden. Elke poging om deze buitengewone ambten weer in te stellen of deze buitengewone geestesgaven in de gemeente weer op te wekken, leidt in de practijk tot al die dwaasheden, die men in de zich noemende Apostolische gemeente zien kan.

Nu lijdt het wel geen twijfel, dat Calvijn volkomen gelijk heeft gehad, toen hij in tegenstelling met Zwingli de *profetie* tot deze buitengewone en daarom slechts voor de eerste Christelijke Kerk bestemde charismata rekende. De vraag, in hoeverre de profetie een bepaald *ambt* was, dan wel een geestesgave, die ook buiten het ambt om aan de gewone geloovigen geschonken werd, laten we thans rusten, hoezeer ook deze vraag voor het wederherstellen van de profetie van groot belang is. Maar hetzij deze profetie een bepaald ambt was of een geestesgave aan gewone geloovigen geschonken, het beeld dat ons van deze profetie in het Nieuwe Testament geteekend wordt, heeft zeker niets gemeen met wat men later in de Gereformeerde Kerk op voetspoor van Zwingli de „profetie" genoemd heeft. De profetie wordt in het Nieuwe Testament steeds in één adem genoemd met de gave van de glossolalie of het spreken in vreemde talen, met de gave der gezondmaking en met andere charismata, die een buitengewoon karakter droegen. De profetie bestond niet daarin, dat een gewone geloovige een stichtelijke toespraak hield of dat een apart daartoe aangesteld ambtsdrager een gedeelte van Gods Woord verklaarde en de geloovigen daarover te oordeelen hadden, maar was een geïnspireerd spreken door de kracht des Heiligen Geestes, waarbij soms, evenals bij de Oud-Testamentische profeten, zelfs de toekomst voorspeld werd. Juist dat wondere en onmiddellijke element nu van het „door den Heiligen Geest geïnspireerd worden" dat den grondtrek van de profetie vormt, heeft thans evenals het wonder van de glossolalie en van de genezing der kranken opgehouden. Calvijn, die veel beter exegeet was dan Zwingli, heeft dit van meet af doorzien, en daarom verklaard, dat de *profetie* in de Kerk niet kon hersteld worden. En de nieuwere uitleggers gaan hierin met Calvijn volkomen accoord. De taak der profetie was, zooals men deze thans gewoonlijk opvat, om zoolang de Schriften des Nieuwen Testaments nog ontbraken, door rechtstreeksche inwerking des Heiligen Geestes het Woord Gods aan de gemeente te verkondigen. Zoodra het Apostolisch getuigenis in de Schriften des Nieuwen Testaments was neergelegd en daarmee de nieuwe openbaring Gods in boekvorm aan de geheele Kerk was geschonken, verviel daarmede de taak der „profetie" en trad daarvoor in de plaats de gewone en regelmatige bediening des Woords. Voor een afzonderlijk ambt van *profeet*, zooals Zwingli dit in Zurich invoerde, à Lasco het te Londen wilde